ELS TEMPLES GRECS

El temple era l'habitatge del déu: tenia principalment la funció de guardar les estàtues dels déus i d'altres béns pertanyents al santuari. Per tant el normal era que els fidels no hi entressin, ja que els ritus se celebraven el més sovint a l'exterior del temple, entorn de l'altar, amb excepcions com el temple d'Apol·lo a Delfos.

Des del punt de vista arquitectònic l'edifici del temple grec apareix al segle VIII aC com a resultat d'una llarga evolució des del *mègaron* micènic. Primer eren construïts amb toves i una columnata de fusta, i fins a la fi del segle VII aC no es comencen a construir en pedra.

La major part dels temples grecs són de planta rectangular. Les seves parts solen ser:

- naos o cel·la, la cambra interior on es troba l'estàtua del déu
- prònaos, vestíbul que sol precedir el naos
- opistòdomos, cambra posterior al naos
- àditon, una segona cambra que en alguns temples es troba connectada al naos
- basament, una plataforma amb tres graons, el nivell superior del qual s'anomena estilòbat, sobre la qual reposa l'edifici
- peristil, una columnata exterior, a tot el voltant (tempel perípter) o

ELS TEMPLES ROMANS

El temple principal de la ciutat solia estar dedicat a la Tríada Capitolina, composta pels déus Júpiter, Juno i Minerva, igual que el Capitoli de Roma, o bé al culte de l'emperador. Era l'edifici més destacat del fòrum, tant per la seva posició central com per la seva situació elevada. Al mateix fòrum, com també en altres llocs de la ciutat, n'hi solia haver altres, consagrats a diverses divinitats.

L'arquitectura del temple romà es forma sota la doble matriu itàlica i grega. En efecte, els primers temples romans van ser construïts seguint el model itàlic (segons alguns etrusc).

Així s'aixequen sobre un podium, una base rectangular elevada, al qual s'accedeix per una escala frontal, que condueix a un porxo sostingut per columnes. El porxo arrecera l'entrada a l'interior (*cella*) on solia haver-hi una imatge del déu.

Ara bé, més tard aquesta estructura va ser lleugerament modificada per la influència grega. La diferència bàsica entre el temple romà i el grec era que el porxo sostingut per columnes envoltava el temple grec completament i no solament per la façana de davant. Així és que els constructors romans van intentar acostar-se al model grec, fos allargant la columnata pels dos

només a la façana (temple pròstil quan les columnes ocupen aquesta de banda a banda o *in antis* quan les columnes queden entre dues parets)

Segons el nombre de columnes a la part frontal els temples són tetràstils (quatre columnes), hexàstils (sis), octàstils (vuit)...

Les columnes són d'ordre dòric o jònic, mentre que l'ordre corinti n'és una derivació posterior.

- frontó, l'espai triangular determinat en els costats menors pel doble vessant de la teulada
- entaulament, la part de les façanes entre les teulades o frontons d'una banda i les columnes de l'altra:, i composta per l'arquitrau, el fris i la cornisa.

  El fris pot ser continu en l'estil jònic o alternant mètopes i tríglifs en el dòric.

  Els frontons i els frisos són esculpits amb relleus que representen escenes mitològiques, sovint relacionades amb el déu al qual es consagra el temple.

Fora d'aquesta estructura generalitzada, alguns temples, com el Filipèon d'Olímpia, tenien forma de thólos, és a dir d'edifici circular.

Malgrat que avui dia en veiem unes restes d'una pedra immaculada, els temples eren pintats amb colors vius.

costats del temple o completant-la tot al voltant del temple, però amb mitges columnes adossades a les parets, com a la *Maison Carré* (Hostal Carrat) de Nimes.

El temple era considerat tant en la religió grega com en la romana la residència del déu i els homes no entraven a pregar-li. Per això la monumentalitat del temple era exterior, expressada sobretot en la façana, que oferia així un fons digne del culte (oracions i sacrificis), que es realitzava a fora, principalment entorn de l'altar (*ara*), situat en general just davant l'edifici.

A Catalunya s'han conservat restes de temples romans Empúres, Tarragona, Barcelona de Bàrcino i Vic (l'antiga *Ausa*), aquest últim totalment reconstruït a principis del segle passat.

A la península Ibèrica n'hi ha un de molt ben conservat a Èvora (Portugal), i restes importants a Mèrida, així com en el jaciment de *Pollentia* en Alcúdia (Mallorca).